

Za duha in srce

Ivan Cankar je največji pisatelj, kar jih ima slovenski narod, pa tudi eden izmed velikanov svetovne literature sploh. Ivan Cankar je prijatelj ponižanih in razžaljenih, sovražnik vsake hlimbe in laži ter podle sebičnosti, nesmrtni pesnik slovenske narodne duše in oznanjevalec večne pravice, ljubezni ter idealizma. Njegova dela spadajo v roke vsakega slovenskega človeka, na častno mesto v vsaki slovenski knjižnici. Nova Založba izdaja njegove Zbrane spise, od katerih je izšlo dozdaj že devet zvezkov. Naroči jih!

Iz najzahodnejšega dela slovenstva

Beneška Slovenija je zelo zanimiva. Tamkajšnji slovenski rod je do danes ohranil svoj jezik ob domačem ognjišču, v medsebojnem občevanju na vasi in v cerkvi; tudi deca ga še govori. Ohranilo se je v nekaterih delih pa tudi še petje in nekatere prastare pravde. Zal da čimmanj vemo o tem; naša mlada generacija menda sploh več ne ve za ta najzahodnejši del slovenstva, kojega narodno bitje je bil opisal svojčas pokojni Rutar v knjigi, ki je že skoro čisto pozabljena. Zanimivo je, da je narodno govoricno ohranila predvsem in do današnjega dne Cerkev, oziroma domača duhovščina, ki posreduje božanske milosti in božjo besedo ljudstvu nepretrgano v domači govoricni. Zanimivo je tudi z ozirom na težnjo ohraniti domače tradicije, kar beremo v italijanskih listih iz Benečije:

Na dan 1. maja tega leta je govoril duhovnik G. Fontana pred njegovo Prezvišnostjo, videmskim nadškofom mons. Nogara v prilog rezijanskega govora in petja sledeče:

»Rezijansčina je veja slovenskega jezika, ki se menda iz pričetka ni posebno razlikovala od onih pokrajin, ki so sosedne, ki pa so vsled različnih vzrokov doživela sprva počasno preoblikovanje, sedaj nekoliko pospešeno vsled šol. nujnosti in možnosti občil. Kar se tiče petja, razlikujemo posvetno in cerkveno. Posvetno petje največkrat spremlja ples ali godalo, vsled tega ima živahniji ritem ter je čustvenije in rekel bi tudi šegavo; drugo se puje svobodno ter se petje prav približuje friulanskemu vaškemu (villotta), ali pa toskanskim popevkam. Na značilni nekoliko enoglasni in otoni spev pastirskega tipa, pesnikov opolet razvije več ali manj dobro priložnostni tema.

Cerkveno petje, katero držim za delo rezijanskega duhovnika okoli 1800. je prevod liturgičnih pesni, kakor: Stabat mater — Dies irae — De profundis — Magnificat — Misereatur. Ali verskih stavkov — Credo — Atti di fede in druge; drugi spevi za različne praznike ob Božiču, Veliki noči, Vel. petek, Vnebovzetje in drugo. Napev je prilagoden liturgičnemu petju, včasih nalahko premenjen, včasih za zbor, vedno pa mil in izrazit.

Zalibog, da ti spevi ginevajo. Danes so obče znani le v oddelku na Njivi (to je vas v Meziji, kjer je bil ta nagovor govoren. — Opomba por.) v elementih, iz katerih sem sestavil zbor, ki vsaj pri nekaterih priložnostih vzbujajo rezijansko dušo preko svojega tradicionalnega petja.

Ako smem izraziti željo, naj se ti spevi zopet ožive sredi ljudstva kot izraz za ono, kar mora biti za vsakega človeka najsvetejše: kult lastnih tradicij proti vzravnavajoči tendenci moderne civilizacije.

V različnosti narodov in jezikov vidi Cerkev uresničeno hrepenenje profetovo: »Omnis lingua laudet Dominum.« (»Vsi jeziki naj časte Gospoda.«) In naša domovina, ki je dedič rimske modrosti, je spoštovala in bo spoštovala te karakteristične tradicije, kajti vsakdo lahko razume, da se ljubezen do domovine ne meri po narečju, ampak po duhu discipline in žrtvovanja, ki navdahne državljan! Tako domovinsko ljubezen je rezijansko ljudstvo postavilo kakor sveto stvar ob strani ljubezni, ob svojo zvestobo, o kateri spričujejo številni izseljenci, raztreseni daleč okrog, posebno kri 110 vojakov, ki so se za domovino in za ime domovine borili in umirali.

K tem besedam imamo pripomniti le, da se je rezijansčina ohranila še najbolj baš v Njivah.

IVAN PREGELJ: Zbranih spisov 1. zvezek. Štefan Golja in Njegovi. Tolminske novele. Prvak slovenskih pisateljev nam je v Štefanu Golji podal edinstveno sliko trpljenja našega naroda v časih grajščinske mogočnosti, ovekovečil slovenskega duhovnika tistega časa, ki dá življenje za svoje ovčice, in prepletel krepko stavbo svojega nedosežnega romana s tragedijo lepe Tolminke, ki v svoji nežni izvedbi nima sebi enake. — Tolminske novele vsebujejo med drugim originalni, že splošno zasloveli pridigi na Pust in »Pulver und Bleie« ter biser naše novelistike: »Gospoda Matije zadnji gost« (Cena broš. 45, vez. 60 Din.)

IVAN PREGELJ: Zbranih spisov 2. zvezek. Bogovec Janej. — Balade v prozi. V strašni borbi mesa z duhom nam pisatelj tu predočuje predikanta, ki je zadnji propovedovatelj luteranstva na Slovenskem. Z besedo, izostreno do zadnje izrazne močosti, se dviga v »Bogovcu« pred nami ona divje strastna doba, skozi katero seva v vsej svoji trpki lepoti slovenska zemlja, ki je nepremagljiva. — Balade v prozi so mojstrovine, ki se bodo čitale kot vzor slovenskega jezika in zrcalo slovenske duše. (Cena broš. 45, vez. 60 Din.)

IVAN PREGELJ: Izbrani spisi, 3. zvezek. Odi-sej iz Komende. Peter Pavel Glavar — Zapiski gospoda lanspreškega. 1929. — 3. zvezek Pregljevih spisov je pač vrhunec onega Pregljevega ustvarjanja, ki sega v srce ljudstvu, ker je iz njega vzeto. Zgodba moža, ki se je kot nezakonski otrok povzpel iz največje siromašine do uglednega duhovnika in dobrotnika svojega ljudstva, predstavlja živ kos slovenske zgodovine. Glavarjevi »Zapiski« so pa zakladnica življenjske modrosti, »Regina« roža ajdovska, ki knjigo zaključuje v pripovedovanju Glavarja samega, je najboljši romantični pripovedni biser Pregljev. (Cena broš. knjigi 45 Din. vezani 60 Din.)

Dobiva se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Nabožno sloustvo

Glasnik presv. Srca Jezusovega. Izšla je 8. (avgustova) številka s sledečo zelo bogato in zanimivo vsebino: Ivan Zorč D. J.: Na delo proti nezmernemu pitju! — I. Z.: Domači duhovniki v misijonih. — Ivan Zorč D. J.: Iz večnega mesta (s sliko). — Fr. Tomc D. J.: Pisma o notranjem življenju (s sliko). — P. Krizostom: Marijino vnebovzetje. — Jakob Žibert D. J.: Klavdij Kolombier — apostol presv. Srca (s sliko). — Jubilejni dar slovenskega naroda sv. očetu. — Dr. Jakob Žagar: Življenje svete družinske matere (s sliko). — Dr. Josip Valjavec: Blaženi Janez Bosco (s sliko). — Kristijan Cuderman: Redovnica in mati. — Anton Demšar D. J.: Oče, ne vpelji nas v skušnjava (s sliko). — Tečaj duhovnih vaj v tretjem četrtletju 1929. — Viktor Kopatin D. J.: Premehak oče. — Anton Vizjak D. J., Kurseong (Indija): Roža z indijskih poljan. — Dopisi itd. — List se naroča pri Upravi Glasnika presv. Srca Jezusovega, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9. — Za drugo polletje se morejo dobiti še vse številke. Naročnina (za drugo polletje) znaša 8 Din.

»Cerkvena ljudska pesmarica.« Priredil Stanko Premrl. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani v drugem pomnoženem natisu. Našim cerkvenim zborom pa tudi šolam nujno potrebna pesmarica. Vezani izvod partiture stane 50 Din, kartonirani glasovi po 24 Din. Dobiva in naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Poizvedovanja

Našla se je ura z verižico na Celovski cesti. Dobi se pri gosp. Blatniku, Knezova ulica št. 18, Šiška.

Neki duhovnik je pozabil večerj v vlaku, ki odhaja ob 6. zjutraj iz Rakeka proti Mariboru, brevir. Kdor ga je našel, se naproša, da ga pošlje proti povrnitvi stroškov na: kaplanijo Cerknica.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 24. julija: Opoldanski program odpade — 18.00 Pravljice pripoveduje radio-tetka — 18.30 Reproducirana glasba — 20.00 Antologija slovenske lirike, ravnatelj Bratina — 20.30 Pevski večer konservatorista g. Marjana Rusa: Curschmann: Prekrasne zveze, L. van Beethoven: Jaz ljubim te!, R. Friml: Mar še to je greh?, Dvořák: Arija Ivana iz oratorija »Sveta Ljudmila«, Čajkovsky: Molitev kralja iz opere »Jolanta«, Wagner: Monolog kralja iz opere »Tristan in Izolda«, 8 narodnih s klavirjem (prire-dil Prelovec, prvič izvajane). Vmesne točke radio-orkester: Weber: Peter Scholl, Lanner: Dvor-ni plesi, Čajkovsky: Pikova dama, Nevin: Dan v Benetkah: 1. Jutro na Lido, 2. Gondoljer, 3. tigu — 22.30 Časovna napoved in poročila.

Drugi programi:

Sreda, 24. julija 1929.

Belgrad: 12.45 Radio-kvartet. 13.30 Vesti. 17.00 Za malčke čita pravljice Dana Conič. 17.25 Radio-kvartet. 20.25 Radio-orkester. 21.55 Poročila. 22.05 Berilo iz novele R. Rollanda »Michelangelo«. 22.30 Radio-pihalni septet. 23.25 Plošče. — Zagreb: 13.15 Plošče. 20.30 Prenos iz Ljubljane. — Varšava: 12.05 Plošče. 16.30 Plošče. 18.00 Koncert iz kina »Casino«. 20.30 Solistični koncert. 22.45 Plesna godba. — Dunaj: 11.00 Dopoldanska glasba. 16.00 Popoldanski koncert. 18.15 Donavske bajke. 21.00 Lahka večerna glasba. — Berlin: 20.30 K 65. rojstnemu dnevu Franka Wedekinda. Nato do 0.30 plesna godba. — Katovice: 16.20 Plošče. 18.00 Ljudski koncert iz Varšave. 20.30 Prenos koncerta iz Varšave. 21.30 Prenos iz Krakova. — Toulouse: 12.45 Solistični koncert. 13.00 Španske pesmi. 13.15 Plesna godba. 20.30 Koncert. 20.45 Fragmenti iz operet. 21.00 Koncert. — Stuttgart: 12.00 Promenadni koncert. 16.15 Popoldanski koncert. 18.00 Jazz — časovna glasba. Pred. Frank Warschauer. 20.15 Večer Edmunn Eysler. — Praga: 12.20 Prenos iz Brna (vojaška godba). 16.20 Prenos iz Bratislave (koncert). 19.05 Koncert češke filharmonije. — Rim: 13.15 Koncert tria. 17.30 Popoldanski koncert. 21.00 Instrumentalni in vokalni koncert. — Milan: 11.15 Plošče. 12.30 Koncert. 20.30 Večerni koncert. 22.10 Lahka glasba. — Budapest: 9.15 Koncert ruskega orkestra balalajk. 12.05 Ciganska kapela. 17.15 Lahka glasba. 19.40 Verdi: »Aida«, opera (na ploščah). 22.15 Ciganska kapela.

Sport

TEKME ZA DRŽAVNO PRVENSTVO

Zagrebčani kar ne morejo pozabiti težak poraz v nedeljo, ki so dobili njihovi »purgeri« celih pet golov, dali pa enega samega. Posamezni igralci so dali izjave po časopisih. Kakšne so te izjave je lahko misliti. Poraza je kriv sodnik Vodišek iz »Notranjskega« — iz Ljubljane. O problematični 11-metrovki pravi Remeč, da je bila roka, čisto na lahko, kot da igra pri takih slučajih vlogo ali zadene igralec žogo na lahko ali pa z vso močjo. Kakor hitro je roka, sodnik mora živigati 11-metrovko. Le nalahko in »dureh die Blume« priznavajo, da so poraz zaslužili. O psokvah, ki so padle na Vodiška, nikdo nič ne omenja, samo namigavajo, da so bili Remeč, Linarič in Pikič razburjeni. Dalje očitajo, da je Vodišek iz osvete željnosti

sodil v škodo Gradjanskega. Kako je pa sodil Rosenfeld v Ljubljani proti Primorju? Tudi čez občinstvo se purgerji pritožujejo. Češ, da je bilo veliko razburjenih medklicev proti J. N. S., ki je razveljavil vse odigrane tekme B. S. K. Vso to nejevoljo občinstva je moral občutiti Gradjanski. Kolikor toliko je objektivni edini ks. v Jutarnjem listu, ki pravi, da je Gradjanski zaslužen podlegel in vsi goli so padli regularno. To izjavo je dobil Jutarnji list na merodajnem mestu. Če so padli goli regularno, kje je potem pristranost sodnika Kot izgleda Gradjanski ne bo protestiral.

SKANDALI TUDI V GRADCU.

V semifinalu Prücklovega pokala je prišlo do velikih skandalov. V drugi igri je zmagal Sturm proti Sportklubu. Pet minut pred zaključkom igre so morali igro prekiniti, ker izključeni igralci obeh klubov niso hoteli igrisča zapustiti. Vrtar Sportkluba je bil ranjen in so ga morali prepeljati v bolnišnico. Gledavci so vdrli na igrisče in pretepali Sportklubovce. Slednjič je posega policija vmes in se je poslužila tudi gumijevih krepelcev. Bili so te dogodki, ki jih Gradec takih doslej še ni videl.

CASNO DARILO ZMAGOVALCA V WIMBLEDONU

Častno darilo do sportu je bilo zmeraj košljivo vprašanje. Prvotno je bilo to samo spominsko darilo, danes pa hočejo videti v njem tudi še neko materialno vrednost. Sicer častnih daril ne smemo ne zastaviti in ne prodati, a se je tudi to že pripetilo. Izdamo samo javno tajnost, če povemo, da se marsikakšna sportna »veličina« poprej informira o kvaliteti daril, preden se milostno poda na start. V teh dneh je ves svet gledal v Meko vihtilceve raketa v Wimbledonu. Tudi tam so dobili zmagovalci častna darila, med njimi celo prehodno darilo kralja in tri druga darila, podeljena zmeraj samo za eno leto. A vrednost vseh teh daril je prav v nasprotnem razmerju s sportnim in moralnim pomenom zmage v Wimbledonu; kajti darilo za posameznega zmagovalca stane samo deset funtov ali okoli 2760 dinarjev, darilo za par pa še enkrat toliko, za enega v paru torej tudi samo deset funtov. Morda ne vedo še vsi, da je angleški nogometni pokal, najbolj zaželjena zmagovalna trofej na svetu, samo posnetek pred več leti ukra-denega originala.

Vidimo, da ne gre za materialno vrednost častnega darila. Šele tradicija daje častnemu darilu njegovo vrednost, tradicije si pa ne moremo kupiti. Tudi v stari Grški odklovanje ni bilo materialno, obstajalo je v navadni oljčni vejici.

KAKO ČASTIJO ZMAGOVALNE KLUBE.

Belgijsko prvenstvo je izvojeval letos F. C. Antwerp. »Začel se je obhod po mestnih ulicah in cestah. Več kot sto sportnih klubov z desetimi godbami je bilo v sprejodu, nekateri v posebni opre-mi z ozaljsanimi vozovi. Enajstorico je v mestni hiši sprejel župan Cauwelaert. Hvalil je sport in posebej še nogometni sport in je dejal, da je Antwerp že več let trdnjava belgijskega nogometnega sporta, tako kot na Nemškem Nürnberg. Že šestkrat je Antwerp zmagal, letošnja zmaga je že kar nekaj tradicionalnega. Klubi Antwepa imajo tudi v bodočih letih dolžnost, da prinesejo nogometno trofejo v Antwerp. Po tem sprejemu so se sestali tisoči in tisoči na trgovski borzi, kjer se je vršila ljudska slavnost. Polno je bilo še govorov, in slednjič so igralce s cvetjem obsipali.« Pa to še ni dosti; v kraju, kjer ima klub svoj sedež, se je vršila tebej nato še druga slavnost.

Sadje in zelenjad

vsake vrste v kuhavjeh samo v originalnih Weckovih pripravah za vkuhanje. Zahtevajte samo Wecka pri vseh trgovcih. Tovarniška zaloga FRUCTUS, LJUBLJANA, Krekov trg 10. Zastopstvo v Mariboru: Carl Lotz in Pinter & Lenard; Celje: Josip Jagodič.

Dvokolesa

najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od praprste do najfinejšega in igrani vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev naj-novejših modelov, deli in pneumatika. Ceniki franko. Prodaja na obroke. »Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Za slikanje sob

itd. se priporoča cenj. občinstvu Andrej Zelnik, slikar, Izanska c. 26, Ljubljana. - Nove stavbe poseben popust. - Najsolidnejša izvršitev. - Jake zmerne cene.

Tvrška I. C. Mayer naznanja, da se je v Julijskih Alpah smrtno ponesrečil njen marljivi knjigovodja, gospod

Vinko Habe

Truplo pokojnika se prepelje v Ljubljano. Pogreb se bo vršil v četrtek 25. t. m. ob 5. popoldne.

Ljubljana, dne 25. julija 1929.

V Julijskih Alpah se je smrtno ponesrečil naš dobri in zvesti tovariš, gospod

Vinko Habe

knjigovodja.

Pokojnika, katerega spremimo v četrtek 25. julija k zadnjemu počitku, ohranimo v večnem spominu.

V Ljubljani, dne 23. julija 1929.

Osebe tvrdke I. C. Mayer.